

RANNIKKO-POHJANMAAN SOSIAALI- JA PERUSTERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ

K5-alueen maahanmuuttajien Kotouttamisohjelma

2017–2020

**Päivitetty ja jatkettu toimikaudelle
2021–2022**

K5 kuntia ovat Maalahti, Korsnäs, Närpiö, Kaskinen ja Kristiinankaupunki

SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEISTÄ KOTOUTTAMISOHJELMASTA	sivu 3
2. ULKOMAALAIK-/MAAHANMUUTTAJATILANNE K5:N ALUEELLA	3
3. KOTOUTTAMISLAIN TARKOITUS	6
4. KUNNAN SITOUMUKSET	7
4.1. Ohjelman strateginen suunnittelu ja seuranta kunnassa	8
4.2. Suunnitelma kunnan yleisistä maahanmuuttajapalveluista painopisteenä kotoutumisen edistäminen ja tukitoimenpiteet	7
4.2.1. Sosiaalipalvelut	8
4.2.2. Terveystuolto	9
4.2.3 Koulutus	12
4.2.4 Asuminen	15
4.2.5 Vapaa-aika ja kulttuuri	15
4.3. Kunta kotoutumisen edistämisen koordinoituviranomaisena sekä eri toimenpiteistä vastaavat toimijat	16
4.3.1 Yhteinen malli K5-alueelle	16
4.3.2 Tiedotusta yhteiskunnasta	19
4.3.3 Neuvonta- ja ohjauspalvelut	19
4.3.4 Alkukartoitus	20
4.3.5 Kotoutumissuunnitelma	21
4.4. Suunnitelma lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä	22
4.5. Suunnitelma työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen ja sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä	23
4.6. Suunnitelma kansainvälistä suojelua hakeneille ja oleskeluluvan saaneille henkilöille tai pakolaisaseman saaneille henkilöille	24
4.7. Suunnitelma hyvien etnisten suhteiden ja eri kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä	25
4.8. Kunnan kotouttamisohjelman seuranta- ja päivityssuunnitelma	26
5. VALTION VELVOITTEET	26
5.1 Työ- ja elinkeinoministeriön vastaa	26
5.2. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) tehtävät	26
6. YHTEENVETO	27
7. LÄHDELUETTELO	28

1. Yleistä kotouttamisohjelmasta

Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yhteinen kotouttamisohjelma on edellisen ohjelman päivitys.

Ohjelmaa päivitetään ja jatketaan vuosille 2021–2022. Näin tehdään koska Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kuntayhtymä puretaan 31.12.2021, ja kuntien sosiaali- ja terveydenhuolto (lukuun ottamatta Korsnäsän sosiaalihuoltoa) siirtyy Pohjanmaan hyvinvointialueen alaisuuteen 1.1.2022 alkaen ja kotouttamislakiin tehtävien muutosten vuoksi.

Kotouttamisohjelma on laadittu 1.9.2011 voimaan astuneen kotoutumisen edistämisestä annettuun lakiin 1386/30.12.2010 sisältyvän mallin mukaisesti.

Kotouttamisohjelma perustuu myös Ruotsin Skånesta otettuun malliin sekä Kotona Suomessa/Hyvä alku Pohjanmaalla -hankkeeseen. Mallia kutsutaan nimeltä regional överenskommelse RÖK (alueellinen sopimus) ja tavoitteena on koota resurssit, joiden avulla vastasaapuneille voidaan taata mahdollisimman osallistava vastaanotto. RÖK-mallin perusajatuksena on, että kunnat, viranomaiset, yhdistykset, elinkeinoelämä ja tutkimusyhteisö myötävaikuttavat siihen, että kaikki tuntevat olevansa tärkeä osa alueen tulevaisuutta, mikä on täysin uuden kotoutumislain tavoitteiden mukaista.

Kotoutumislaki käsittää Suomen kaikki maahanmuuttajat muuttosyystä riippumatta. Uuden kotoutumislain lähtökohtana on mm. vastata maahanmuutossa viimeisten 25 vuoden aikana tapahtuneisiin muutoksiin. Laissa korostetaan kotoutumisen merkitystä ja sitä, että maahanmuuttajat voivat osal-

listua suomalaisen yhteiskunnan toimintaan kuten muutkin maassa asuvat. Kielen merkitys, eli suomen tai ruotsin kielen oppiminen on yksi kotoutumisen keskeinen tekijä. Työikäisten maahanmuuttajien osalta tavoitteena on, että he pääsevät työelämään ja heidän osaamisensa ja koulutuksensa saadaan suomalaisen yhteiskunnan käyttöön.

Kotouttamiskysymysten parissa työskentelevät kuntien viranhaltijat vastaavat yhdessä Työ- ja elinkeinotoimistojen kanssa siitä, että maahanmuuttajat saavat alkuvaiheessa hyvää apua eri asioissa.

Kotouttamisohjelman laatimistyöryhmän jäsenet ovat:

Susanne Amoako, Maalahti
Carina Westberg, Korsnäs
Aida Simidzija, Närpiö
Mirja Högstrand, Kaskinen
Viola Broo-Rönnlund, Kristiinankaupunki
Lilian Ivars on vastannut ohjelman kirjoittamisesta

2. Ulkomaalais-/maahanmuuttajatilanne K5:n alueella

Tilastokeskuksen tiedot ulkomaalaisten lukumäärästä K5-alueella 31.12.2015 eivät anna täysin oikeaa kuvaa tilanteesta. Tilastoon sisältyvät A-oleskeluluvan eli pysyvän oleskeluluvan saaneet maahanmuuttajat.

Monet työperusteiset maahanmuuttajat tulevat EU-alueen ulkopuolisista maista. He saavat työsopimustensa mukaisesti usein B-luvan, eli tilapäisen oleskeluluvan työsopimuksen pituudesta riippuen. Maahanmuuttajien määrä on siten käytännössä tilastolukuja suurempi.

Väestö eri kielten mukaan sekä ulkomaan kansalaisten määrä 31.12.2019 (taulukko päivitetty)

	Väestömäärä	Suomenk.	Ruotsink.	Muu kieli	%	Ulkom. kansal.	%
Kaskinen	1 246	784	360	102	8,2	79	6,3
Korsnäs	2 077	73	1 781	223	10,7	175	8,4
Kristiinankaupunki	6 486	2 682	3 539	265	4,1	267	4,1
Maalahti	5 575	533	4 661	281	5,1	251	4,6
Närpiö	9 479	519	7 486	1474	15,6	1270	13,4
K5 yhteensä	24 763	4 591	18 827	2345	9,5	2 042	8,2

Lähde: Tilastokeskus

Ulkomaalaisten määrä on lisääntynyt tasaisesti viimeisten yli 30 vuoden aikana siitä saakka, kun pakolaisia otettiin vastaan Närpiössä 1988 sekä Korsnäsissä ja Maalahdessa 1989. Ensimmäiset ryhmät olivat vietnamilaisia venepakolaisia. Entisessä Jugoslaviassa käydyn sodan seurauksena yli kaksi miljoonaa ihmistä pakeni ja hajaantui maailmalle. Entisestä Jugoslaviasta tuli pakolaisia myös Närpiöön, Korsnäsiin ja Maalahteen eri ryhmissä vuosina 1992–2002. Kristiinankaupunki vastaanotti 2000-luvun alkuvaiheessa kiintiöpakolaisia Afganistanista. Korsnäs ja Maalahti vastaanottivat kiintiöpakolaisia Myanmarista (Burma) vuosina 2007–2009. Viime vuosina Närpiöön on saapunut kiintiöpakolaisia Sudanista (2014) ja Maalahteen sodan runtelemasta Syyriasta (2015 ja 2016). Punainen Risti ylläpitää vuodesta 2009 alkaen turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskusta Kristiinankaupungissa.

Maahanmuuton tärkein syy on 1990-luvun lopusta ja 2000-luvun alusta alkaen vallinnut työvoiman puute. Työnantajat ovat rekrytoineet työvoimaa Vietnamista, Bosniasta, Baltian maista, Puolasta, Venäjältä ym. Itä-Euroopan maista.

Työvoimaa on tarvittu mm. metalliteollisuuteen, kasvihuonealalle sekä maanviljelyn sivuelinkeinoihin.

TYÖSKENTELY SUOMESSA

EU:n ulkopuolelta tuleva ulkomaalainen, joka aikoo työskennellä Suomessa, tarvitsee yleensä työntekijän oleskeluluvan, kun taas itsenäisenä yrittäjänä työskentelevän tulee anoa yrittäjän oleskelulupaa.

EU:n jäsenmaiden kansalaisten on rekisteröitävä oleskeluoikeutensa maahanmuuttovirastossa halutessaan asettua asumaan Suomeen kolmea kuukautta pidemmäksi ajaksi.

www.migri.fi -sivuilla on tietoja säännöistä, joita sovelletaan Suomessa työskentelylle sekä oleskeluluvan voimassaolosta.

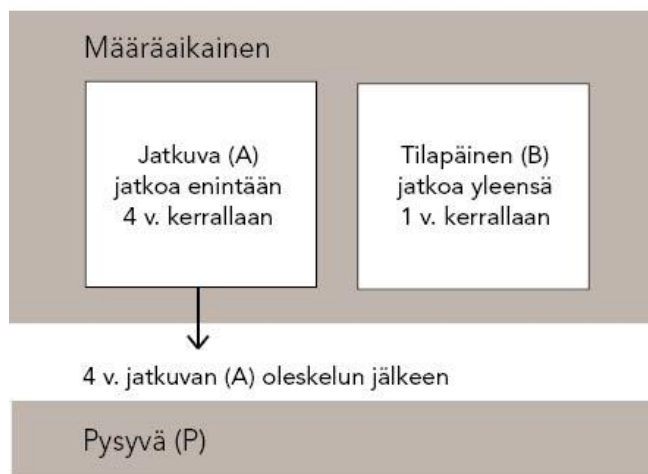
Oleskeluluvan voimassaoloaika ja lupatyytit

Oleskelulupa myönnetään joko määräajaksi tai pysyvästi. Määräaikainen oleskelulupa myönnetään oleskelun luonteesta riippuen joko tilapäisenä tai jatkuvana oleskelulupana. Ensimmäi-

nen oleskelulupa on aina määräaikainen.

Oleskelun status ilmoitetaan kirjainkoodilla oleskeluvuorossa:

- Jatkuvan oleskeluluvan kirjainkoodi on A
- Tilapäisen oleskeluluvan kirjainkoodi on B
- Pysyvän oleskeluluvan kirjainkoodi on P
- Pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskeluvuorossa on merkintä P-EU.

Lähde: www.migri.fi

Kotoutumislain soveltamisala koskee kaikkia Suomessa asuvia maahanmuuttajia, joilla on voimassa oleva oleskelulupa tai, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity.

Lakia sovelletaan siten myös EU-maiden ja Pohjoismaiden kansalaisiin sekä heidän perheenjäseniinsä. Lakia ei sovelleta kansainvälistä suojelua (turvapaikanhakija) hakeviin henkilöihin tai henkilöihin, jotka oleskelevat maassa viisumilla tai viisumivapaasti (turistit). Lakia ei myöskään sovelleta oleskelulupaa ensimmäistä kertaa hakeviin henkilöihin, ennen kuin lupa on myönnetty.

Tietoruutu:

Kiintiöpakolainen on henkilö, joka sodan tai vainon takia on joutunut jättämään kotimaansa. Pakolainen oleskelee usein naapurimaassa. YK:n pakolaisjärjestö UNHCR arvioi pakolaisen tilanteen. Jos on syytä uskoa, että pakolaisen henki on vaarassa hänen palatessaan kotimaahansa, hänelle myönnetään pakolaisstatus ja sijoituspaikka kolmannessa maassa.

Suomen eduskunta päättää vuosittain kiintiöpakolaisten määrästä. Vuoden 2020 kiintiö on 850 henkilöä.

Kunnassa päätetään pakolaisten vastaanotosta ja päätös lähetetään ELY-keskukseen jatkotoimenpiteitä varten. Kiintiö saattaa vaihdella riippuen maailmalla käytävistä sodista ja kriiseistä.

Kiintiöpaikolaisilla on oikeus asuntoon, kielten ja yhteiskuntatiedon opetukseen sekä suunniteltuun kotoutumiseen kolme vuotta kestävä kauden aikana

Turvapaikanhakija on henkilö, joka omassa kotimaassaan tapahtuvan vainon takia hakee kansainvälistä suojaa (oleskelulupaa) toisessa maassa. Turvapaikkaa koskeva hakemus jätetään rajavaltoviranomaisille tai poliisille. Anomus käsitellään turvapaikkaa hakevan haastattelun jälkeen Maahanmuuttovirastossa. Turvapaikanhakija sijoitetaan vastaanottokeskukseen anomuksen käsittelyn ajaksi. Jos oleskelulupapäätös on myönteinen, henkilö saa kuntapaikan, minkä jälkeen hän on oikeutettu kotoutustoimenpiteisiin. Jos päätös on kielteinen, poliisi karkottaa henkilön maasta.

Työperäinen maahanmuuttaja on henkilö, joka rekrytoidaan ulkomailta työvoimaksi. Jos henkilö on EU-maasta ja hänelle on myönnetty työtä Suomessa, riittää että hän jättää ilmoituksen maahanmuuttovirastoon. Jos henkilö on EU:n ulkopuolisesta maasta, rekrytointimenettelyyn sovelletaan rajoituksia.

Poikkeuksen säännöstä muodostavat puutarha- ja turkistarha-ala. Näille aloille työnantajat voivat vapaasti rekrytoida työvoimaa ulkomailta. 1.6.2019 jälkeen on mahdollista vaihtaa puutarha-alasta toiseen alaan. Edellyttää anomusta alan vaihdosta.

Pohjoismaiset kansalaiset ilmoittautuvat digi- ja väestötietovirastoon (ent. maistraatti).

Työnantaja anoo työntekijälle työ- ja oleskelulupaa Maahanmuuttovirastolta. Maahanmuuttoviraston myönnettyä luvan, se voidaan lunastaa Suomen lähetystöstä tai edustustosta siinä maassa, josta työntekijä tulee.

Oleskeluluvan myöntäminen edellyttää tiettyä tulotasoa. Elatuksen turvaamiseksi tarvittavat tulot ovat seuraavat:

1 henk. bruttopalkka/kk 1236 €
Henkilöihin, joille on myönnetty oleskelulupa perhesiteen perusteella, sovelletaan seuraavia nettotuloja:
2 henk. samassa taloudessa 1700 €
3 ” + 1 lapsi ” ” 2200 €
4 ” + 2 lasta ” ” 2600 €
5 ” + 3 lasta ” ” 2900 €
6 ” + 4 lasta ” ” 3100 €
7 ” + 5 lasta ” ” 3200 €

Jos nettokuukausitulot eivät täytä vaatimuksia, oleskeluluvan voimassaoloa ei jatketa.

TURVAPAIKANHAKIJOIDEN TILANNE K5:SSÄ

Syksyllä 2015 Eurooppaan saapui suuri määrä turvapaikanhakijoita. Suomeen saapui vuoden aikana n. 32 000 turvapaikanhakijaa. Turvapaikanhakijat tulivat lähinnä Irakista, Afganistanista ja Syyriasta.

Punaisen Ristin Kristiinankaupungin turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksen haasteeksi muotoutui yrittää löytää paikka n. 700 turvapaikanhakijalle. Ratkaisuna päädyttiin sijoittamaan turvapai-

kanhakijoita kaikkiin K5-kuntiin. Yrkesakademin entisiin tiloihin Korsnäsissä sijoitettiin n. 160 turvapaikanhakijaa, Maalahteen n. 90, Närpiöön n. 70, Kasiksiin n. 80 ja Kristiinankaupunkiin n. 300 turvapaikanhakijaa.

Yksin tulleet lapset olivat suhteellisen suuri ryhmä turvapaikanhakijoista. Kristiinankaupunkiin on perustettu ryhmäasumisyksikkö yksin tuleville lapsille. Yksin tulleiden lasten määrä on vähentynyt merkittävästi kuluneiden vuosien aikana.

Maahanmuuttoviraston antamien tietojen mukaan n. kolmasosalle kaikista turvapaikanhakijoista tullaan myöntämään oleskelulupa. Kaikki K5-kunnat ovat päättäneet olevansa halukkaita ottamaan vastaan 22–25 henkilöä, jotka ovat saaneet myönteisen lupapäätöksen.

Turvapaikanhakijoiden määrä on vähentynyt huomattavasti viime vuosien aikana. Useimmat turvapaikan ja oleskeluluvan Suomessa saaneista ovat muuttaneet K5:n kunnista suurempiin kaupunkeihin ja yhteisöihin.

3. Kotoutumislain tarkoitus

Kotoutumislain tarkoituksena on:

- **Huomioida** kaikki, jotka eri syistä muuttavat Suomeen.
- **Edistää** kotoutumisen kaksisuuntaisuutta. Kotoutuminen edellyttää maahanmuuttajien ja kantaväestön välistä vuorovaikutusta ja yhteisen toiminnan järjestämistä.
- **Lisätä** kotouttamistoimenpiteiden vaikuttavuutta ja parantaa niiden seurantaa.
- **Parantaa** maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjausta. On tärkeää, että ulkomaalaiset saavat maahanmuuton alkuvaiheessa tietoja suomalaisesta yhteiskunnasta, oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä neuvontaa kielikoulutuksesta ja työhausta.

- **Estää** haavoittuvien ryhmien syrjäytymistä. Näihin ryhmiin kuuluvat esimerkiksi vammaiset ja iäkkäät ihmiset sekä vaikeassa tilanteessa elävät lapset ja naiset.
- **Lisätä** maahanmuuttajan osallisuutta.
- **Vahvistaa** pakolaisten hallittua sijoittamista kuntiin.

4. Kunnan sitoumukset

Kotoutumislain 3 luvun 29 §:ssä määritellään kotoutumisen edistämisen yleiset tavoitteet paikallisella tasolla.

”Kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Tavoitteena on lisäksi edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua ja maahanmuuttajaryhmien osallisuutta sekä tukea mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin säilyttämiseen”.

”Maahanmuuttajaväestön tarpeet ja kotoutumisen edistäminen on otettava huomioon kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten yleisessä suunnittelussa, toiminnassa ja seurannassa”.

4.1 Ohjelman strateginen suunnittelu ja seuranta kunnassa

Yleisesti voidaan todeta, että maahanmuuttajien palvelutarpeet on tarkasteltava kokonaisuutena, johon kuuluvat mm. koulutus, perusturva ja asuminen. Maahanmuuttajien yksilölliset tarpeet edellyttävät, että peruspalvelut sopeutetaan heille ja että heille on palveluja.

Tulkitemista ja kääntämistä tulee järjestää asioissa, joita maahanmuutta-

ja ei hallitse ruotsin tai suomen kielen puutteellisen kielitaidon takia. Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota maahanmuuttajan voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän (1 luku 5 §).

Kotouttamisohjelma; Kotoutumislain 3 luvun 32 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja jota tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Ohjelma otetaan huomioon kuntalain (365/1995) 65 §:n mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa. Kunnan kotouttamisohjelman suuntaviivoista määrätään 3 luvun 33 §:ssä.

Maahanmuuttajien palvelutarve on huomioitava kuntien talousarviossa ja taloussuunnitelmassa sekä strategia-asiakirjoissa ja sen tulee olla luonnollinen osa kunnan toimintaa.

Suomen kuntaliiton maahanmuuttopoliittisissa linjauksissa korostetaan, että kunnilla on tärkeä tehtävä maahanmuuttajien osallisuuden sekä yhdenvertaisuuden ja eri väestöryhmien välisten hyvien suhteiden edistämiseksi. Tulevaisuuden alueet ja kunnat ovat monikulttuurisia ja kansainvälisesti verkottuneita toimijoita. Suomen sekä maakuntien ja kuntien elinvoimaisuus edellyttää osaavaa työvoimaa hallinnossa, yrityksissä ja järjestöissä.

Vastuutahot: Kuntien päättävät toimielimet

4.2 Suunnitelma kunnan yleisistä maahanmuuttajapalveluista painopisteenä kotoutumista edistävät ja tukevat toimenpiteet

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotoutumisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille, sekä oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa, kotoutumislaki 3 luvun 30 §.

Kunnan yleisten palvelujen tavoitteena on:

- tarjota K5-alueen maahanmuuttajille samaa palvelua kuin muille asukkaille,
- huomioida kulttuuriset ja uskonnolliset erityispiirteet,
- että henkilöstöllä on tarvittavat tiedot ja osaaminen työskenneläkseen maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden parissa.

4.2.1. Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelut ovat maahanmuuttajien käytettävissä yhtä lailla kuin muiden kuntalaisten.

Sosiaalihuoltolaki päivitettiin 2014 (31.12.2014/1301).

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on:

- 1) edistää ja ylläpitää hyvinvointia sekä sosiaalista turvallisuutta,
- 2) vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta,
- 3) turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet,
- 4) edistää asiakaskeskeisyyttä sekä asiakkaan oikeutta hyvään

palveluun ja kohteluun sosiaalihuollossa,

- 5) parantaa yhteistyötä sosiaalihuollon ja kunnan eri toimialojen sekä muiden toimijoiden välillä 1—4 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Lain 11 §:ssä säädetään tuen tarpeesta.

Sosiaalipalveluja on järjestettävä:

- 1) tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen,
- 2) asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen,
- 3) taloudellisen tuen tarpeeseen,
- 4) sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi,
- 5) lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvaan tuen tarpeeseen,
- 6) äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen,
- 7) lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi,
- 8) päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta sekä muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen,
- 9) muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen,
- 10) tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

Toimeentulotuen maksu muuttuu 1.7.2017 jälkeen, jolloin se siirtyy Kela:lle.

Turvapaikanhakijoiden osalta vastaanottokeskus on velvollinen järjestämään tarvittavat sosiaali- ja terveyspalvelut (vastaanottolaki 13 §).

Kunta tarjoaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ensisijaisesti kunnan vakinaisille asukkaille ja mitoittaa toimintansa tämän mukaan. Kunta voi kuitenkin päättää sopia yhdessä vas-

taanottokeskuksen kanssa vastaanot-
tolaisissa kuvailtujen sosiaali- ja tervey-
denhuoltopalvelujen tuottamisesta.
Ennen palvelujen järjestämistä kunta
päättää asiasta siinä toimitelmässä,
joka kunnan johtosäännön mukaan on
asianomainen toimitelmä, useimmin pe-
rusturvalautakunta

**Tarvittaessa sosiaalipalvelutilan-
teissa käytetään aina tulkkia.**

Turvapaikanhakijoiden alaikäisiä lapsia
koskevia lastensuojeluasioita hoitaa
kunta, jossa turvapaikanhakijat asuvat.

Maahanmuuttajien kotoutumista tuke-
vat erityisjärjestelyt, palvelut ja henki-
löstön koulutus edellyttävät lisäresurs-
seja sosiaalisektorin eri osa-alueilla.

Vastuutahot: Kuntien perusturvalauta- kunta.

4.2.2. Terveystenhoolto

K5-alueella on neljä terveyskeskusta:
Maalahden-Korsnäsin tk, Närpiön tk,
Kaskisten tk ja Kristiinankaupungin tk.
Pohjanmaan hyvinvointialueen perus-
taminen 1.1.2020 alkaen saattaa mah-
dollisesti vaikuttaa terveyskeskusten
määrään tai luoda muita rakenteita.

Terveystenhooltopalvelut järjestetään
kansanterveyslain mukaisesti ja ne
käsittävät kaikki kuntalaiset. K5-alueen
yhteinen psykososiaalinen yksikkö on
sijoitettu Närpiöön. Toiminta siirtyy
suunnitelmien mukaan uudistuksen
yhteydessä Pohjanmaan hyvinvointi-
alueen alaisuuteen.

**Maahanmuuttajat, joilla ei ole riittä-
vää ruotsin tai suomen kielen taitoa,
voivat käyttää terveydenhuollon
palveluja tulkin avustamina. On tär-
keää, että tulkillla on tulkin koulutus
niin että hän pystyy suorittamaan**

**työnsä laadukkaasti ja oikealla ta-
valla. Puhelimen välityksellä järjes-
tettävä tulkkaus on suositeltavaa,
jos fyysisesti läsnä olevan tulkin
saaminen on vaikeaa. Puhelintulk-
kausta on tilattavissa
www.tulkkauspalvelu.fi:n tai Vaa-
sassa sijaitsevan Pohjanmaan tulk-
kikeskuksen kautta.**

**HUOM! Tulkin tilaavat aina viran-
omaiset!**

**Lapsia ei saa koskaan käyttää tulk-
kina!**

Maahanmuuttajat, joille on myönnetty
pakolaisstatus, tarvitsevat usein pitkä-
aikaisia hoito- ja hoivapalveluja ja hei-
dän terveydentilaansa on hoidettava
välittömästi saapumisen jälkeen.

**Terveydenhuollon maksuvastuuta
sovelletaan seuraavasti:**

- 1) **Kiintiöpakolaisen** osalta kus-
tannus sisältyy laskennalliseen
korvaukseen, jonka valtio mak-
saa neljä ensimmäistä vuotta
saapumisesta. Henkilöt, joilla on
vaikeita sairauksia tai vammoja,
voivat saada valtion korvausta
kustannuksistaan jopa 10 vuotta
saapumisen jälkeen. Jos henki-
lölle myönnetään Suomen kan-
salaisuus kyseisenä aikana (10
vuotta) valtion korvaukset lop-
puvat. Tulkkaus-kustannukset
korvataan niin kauan kuin henki-
lö tarvitsee tulkkia.
- 2) **Turvapaikanhakijoiden** tervey-
denhuoltopalvelujen osalta so-
velletaan terveydenhuoltolain 50
§:ää, jonka mukaan heille kuu-
luu kiireellinen sairaanhoito,
mukaan lukien kiireellinen suun
terveydenhuolto, mielenterveys-
hoito, päihdehoito ja psykososi-
aalinen tuki. Kiireellisellä hoidol-
la tarkoitetaan äkillisen sairas-
tumisen, vamman, pitkäaikais-
sairauden vaikeutumisen tai

toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista. Kustannukset korvaa vastaanottokeskus, joka on solminut sopimuksen Maahanmuuttoviraston kanssa. Turvapaikanhakijoiden lapset käyvät neuvolatarkastuksissa ja kaikki lapset rokotetaan.

- 3) **Turvapaikan saaneisiin**, eli henkilöihin, joille on myönnetty oleskelulupa Suomessa (kansainvälistä suojelua) ja joilla on kotikunta, pätevät samat säännöt kuin kiintiöpakolaisen osalta. Kustannukset korvataan valtion kunnalle maksaman laskennallisen korvauksen muodossa.
- 4) **Turvapaikkahakemukseensa kielteisen päätöksen saaneisiin** pätee kiireellisestä sairaanhoidosta perittävä korvaus samalla tavalla kuin turvapaikanhakijoiden osalta. Kustannuksista vastaa ensisijaisesti vastaanottokeskus ja toissijaisesti maahanmuuttovirasto.
- 5) **Työperäisillä maahanmuuttajilla**, joilla on A-status, on oikeus samaan terveydenhuoltoon kuin muillakin kansalaisilla. Kunta vastaa kustannuksista normaali tavalla. Työperäisillä maahanmuuttajilla, joilla on B-status, on oikeus kiireelliseen sairaanhoitoon, mutta ei selektiiviseen hoitoon. Niissä tapauksissa, joissa B-statuksen omaavalla henkilöllä on KELA-kortti, valtio maksaa selektiiviset sairaanhoidokustannukset.
- 6) **Paperittomat**: Niin kutsuttuihin paperittomiin pätee, että julkisen vallan, eli valtion ja kuntien, on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä edistettävä

väestön terveyttä (perustuslain 19.3 §). Periaatteet ilmenevät terveydenhuoltolain 50 §:stä sekä ja sosiaalihuoltolain 12 §:stä, jota sovelletaan mm. paperittomiin henkilöihin.

- kunta voi saada Kelalta korvausta kiireellisestä hoidosta (50 §, 20 §)
- sosiaalihuollosta (12 §) kuten välttämättömän huolenpidon ja toimeentulon turvaamisesta aiheutuvista kustannuksista ei voida laskuttaa valtiota.

Lähde: Kuntaliiton yleiskirje 6/2016

Tiedotusmateriaali

K5:n monikulttuurisen terveyttä edistävän hankkeen (2009-2010, hankkeen vetäjä Mirja Högstrand) puitteissa laadittiin seuraavat oppaat, joita terveydenhoito voi käyttää työvälineinä. Monia näistä oppaista on ajan myötä päivitetty.

Lyhennelmä Islam-oppaasta

Opas tulkin käyttämisestä viranomaisille

Raskausaika - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Synnytys - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Vauvan ensimmäiset kuukaudet - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Lapsiperheen lääkkeet - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

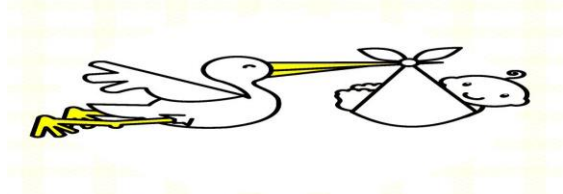
Tavallisimmat lastensairaudet - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Neuvolan rokotusopas - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

Esitiedot neuvolaan - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä

EPDS-kyselylomake - ruotsi, suomi, bosnia, vietnam, venäjä, englantia. Litsäksi voi käyttää Ruotsissa tehtyä materiaalia, joka löytyy

www.rikshandboken-bhv.se/texter/psykisk vastasyntyneiden äitien terveys/masennus ja EDPS-seulonta. Kyselylomake on käännetty 22 kielelle.

Oppaat ovat saatavilla K5:n kotisivuilta www.kviisi.fi/julkaisut

Tuberkuloosi-tietoa löytyy 15 kielellä
www.heli.fi

Psyykkisen terveyden hoitamiseksi on K5:den puitteissa vuodesta 2012 alkaen yhteinen psykososiaalinen yksikkö. Toimintaa on selostettu Mielenterveysstrategiassa 2010–2015.

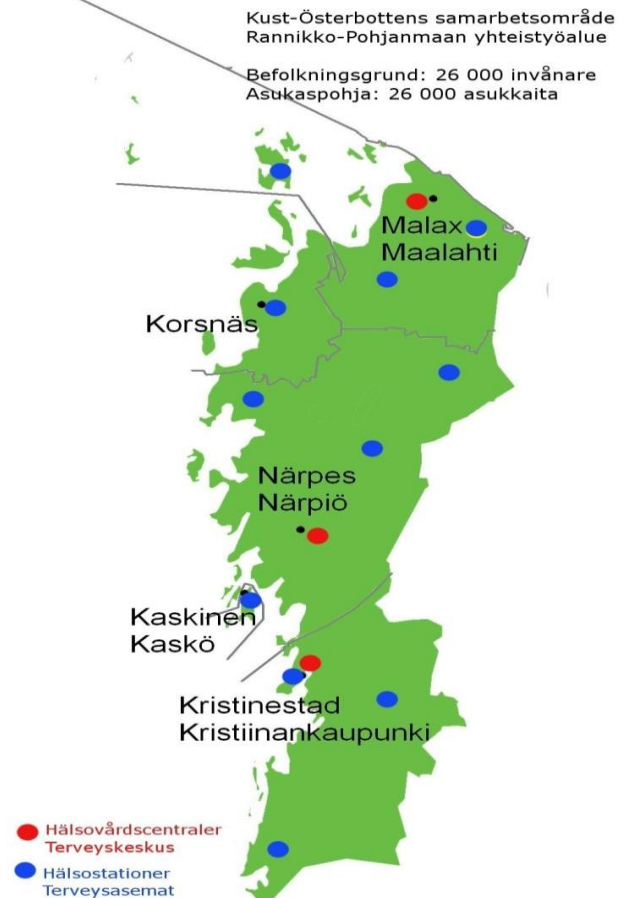
Mielenterveysstrategia koskee maahanmuuttajia yhtä lailla kuin muuta väestöä. Strategian visiota kuvaillaan seuraavasti: ”Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kuntayhtymässä mielenterveyttä tarkastellaan kokonaisuutena, jossa ehkäisevä ja edistävää työ ovat vuorovaikutuksessa hoitojärjestelmän kanssa. Peruspalveluissa tehtävä mielenterveyden edistäminen sekä varhainen puuttuminen konkretisoituvat esimerkiksi perhetyössä, neuvoloissa, kouluissa, päivähoitossa sekä yleisemmin sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Hoidon piiriin pääsee portaittain rakennetun järjestelmän kautta, jossa alueellisella tasolla toimivan psykososiaalisen tiimin osaamisalueeseen kuuluvat lääketieteellinen ja psykologinen hoito ja psykiatria. Palveluiden asiakkaat ja heidän omaisensa otetaan mukaan palveluiden suunnitteluun, ja pyrkimyksenä on räätälöidä asiakkaiden omista tarpeista lähteviä selkeitä hoitoketjuja”

Mielenterveysstrategia on luettavissa K5:n kotisivulla, www.kviisi.fi/julkaisut

Maahanmuuttajataustaisen henkilöstön määrä lisääntyy jatkuvasti hoitosektorilla. Muutos on myönteinen ja sitä on tuettava, toisaalta ymmärryksen luomiseksi monikulttuurista yhteiskuntaa kohtaan ja toisaalta jotta maahanmuuttajataustaisten potilaiden ymmärrys hoitojärjestelmää kohtaan lisääntyisi, kun henkilöstön keskuudessa on ”omia tulkkeja”. Terveystieteiden koulutuksen saaneet maahanmuuttajat ehkäisevät lisäksi työvoiman puutetta. Henkilöstön jatkuva hoidon monikulttuurisuuden täydennyskoulutus on tärkeä ja tarpeellinen.

Vastuutahot: Kuntien perusturvalautakunnat

4.2.3. Koulutus

Varhaiskasvatus ja lasten päivähoido kuuluvat nyttemmin koulutussektorin alaisuuteen kaikissa K5-kunnissa.

Kunnallista päivähoitoa järjestetään 0–5-vuotiaille lapsille sekä koko- että puolipäivähoitona päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja/tai ryhmäperhepäivähoidossa. Kunnallisen päivähoiton vaihtoehtoja ovat kotihoidon tuki sekä lapsen yksityisen hoidon tuki. Lasten päivähoito on hoitoa, huolenpitoa ja kasvatusta ja sen tavoitteena on tukea kotien kasvatustyötä. Vanhemmillä on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta ja siksi päivähoiton ja perheen läheinen yhteistyö on tärkeä.

Alkuvaiheessa on useimmissa tapauksissa tarpeen käyttää tulkkia eri tilanteissa ennen kuin maahanmuuttajaperheen kielitaito on kehittynyt. On tärkeää selittää yhteiskuntajärjestelmän rakennetta ja miten se toimii.

Tulkkaus on tarpeen erityisesti lasten päivähoitoa koskevissa tilanteissa. Maahanmuuttajataustaisen henkilöstön palkkaamisen myötä vältetään väärinkäsityksistä, jotka johtuvat puutteellisesta kielitaidosta tai kulttuurieroista. Maahanmuuttajataustaisten lasten määrän tiettyä ohjaamista voidaan pitää aiheellisena päivähoitossa, etteivät kielellinen kehitys ja kotoutuminen vaikeudu.

K5:n yhteinen esite on saatavilla osoitteesta www.kviisi.fi/fi/julkaisut

”Tervetuloa lasten päivähoidon”

Esite on saatavana seuraavilla kielillä ruotsi, suomi, englantia, vietnam, bosnia, venäjä ja arabia.

Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden perusopetus

Maahanmuuttajataustaisiin lapsiin sovelletaan perusopetuslakia. Oppivelvollisella lapsella on oikeus saada perusopetusta tai saada vastaavaa opetusta muulla tavalla.

Oppivelvollisuus koskee kaikkia Suomessa vakinaisesti asuvia lapsia. Kunta tai muu opetuksen järjestäjä voi ottaa lapsen oppilaaksi perusopetukseen tai esiopetukseen, vaikka lapsi ei vakinaisesti asuisikaan kunnassa, jossa hän oleskelee (koskee esimerkiksi turvapaikkaa hakevia lapsia).

Pakolais-/maahanmuuttajataustaisten opetusta järjestetään yleisopetuksessa, jossa oppilaat saavat tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti, tai perusopetukseen valmistavan opetuksen ryhmässä. Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa tarvittavat tiedot perusopetukseen siirtymiselle sekä edistää oppilaan kotoutumista ja kehitystä. Perusopetuslain mukaan koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi.

Panostamalla alkuvaiheessa ruotsin vaihtoehtoisesti suomen kielen opetukseen helpotetaan oppilaiden tulevaa koulunkäyntiä sekä varsinaista kotoutumista lähiyhteiskuntaan.

Valmistavaan opetukseen osallistuvista oppilaista maksetaan koulutuksen järjestäjälle suurempi valtionusuus kuin perusopetuksesta.

Perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaiden enemmistön uskonnon mukaista opetusta sen mukaan mihin uskonnolliseen yhdyskuntaan oppilaiden enemmistö kuuluu. Oppilailta on oikeus saada oman uskonnon opetusta, jos vähintään kolme samaan

uskontoon kuuluvaa oppilasta asuu saman kunnan alueella ja heidän huoltajansa anovat tällaista uskonnonopetusta.

Oman äidinkielen opetus vahvistaa oppilaan monikulttuurista identiteettiä ja luo toiminnallista monikielisyttä. Tieteelliset tutkimukset osoittavat, että lasten ja nuorten vahva kotikieli on suureksi avuksi uusien vieraiden kielten opetuksessa. Kotikielen opetus ei ole lakisäästeistä.

Opettajille ja koulun henkilöstölle tulee järjestää jatkuvaa jatkokoulutusta monikulttuurisesta koulusta ja sen haasteista, jotta maahanmuuttajataustaisille oppilaille voidaan luoda yhdenvertaiset koulutusedellytykset.

Suomen kuntaliiton maahanmuuttoliittisissa linjauksissa huomautetaan, että suuri osa maahanmuuttajista on lapsia ja nuoria. Kuntia kehoitetaan panostamaan resursseja koulutukseen ja opetukseen, jotka ovat tärkeitä maahanmuuttajien kotoutumiskeinoja. Myös aikuisten maahanmuuttajien kotoutumista yhteiskuntaan voidaan edistää lasten ja nuorten koulunkäynnin kautta. On välttämätöntä huolehtia siitä, että ettei kuntiin synny oppimisympäristöjä, joiden oppilasaines muodostuu yksinomaan tai lähes ainoastaan maahanmuuttajataustaisista oppilaisista.

Maahanmuuttajalasten tiivis vuorovaikutus kantaväestön lasten kanssa parantaa yhteenkuuluvuutta, nopeuttaa maahanmuuttajien kielen oppimista sekä lisää osallistumista yhteiskuntaan. Kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön on tärkeä kutsua maahanmuuttajaoppilaiden vanhemmat.

Vastuutahot: Kuntien koulutuslautakunnat.

Toisen asteen koulutus

Toisen asteen koulutukseen kuuluvat lukio- ja ammattikoulutus. Koulutuksen järjestäjä voi järjestää lukioon valmistavaa koulutusta maahanmuuttajille ja henkilöille, joilla on toinen kieli äidinkielenä. Koulutus vastaa yhden vuoden oppikurssia.

Maahanmuuttajaoppilaat, joiden tavoitteena on hakeutua ammatilliseen koulutukseen, voivat ennen sitä hakeutua ammatilliseen peruskoulutukseen valmistamaan koulutukseen vahvistaakseen valmiuksiaan sekä saamaan ohjausta ja tukea jatko-opintojensa valinnassa. Koulutus on yksivuotinen ja koostuu yhteensä 60 osaamispisteestä. Koulutukseen haetaan opintopolku.fi:n kautta. Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistamaan koulutukseen hyväksyminen edellyttää, että hakijalla on riittävä kielitaito opetuskielessä.

Ammatilliseen koulutukseen haetaan opintopolku.fi:n yhteishaun kautta. Jos hakijalla ei ole Suomessa annetusta perusopetuksesta todistusta, tai jos hänen kotimaassa saamiaan todistuksia on vaikea verrata, hän voi hakea koulutuspaikkaa harkinnanvaraisen valinnan kautta. Oppilaitokset antavat lisätietoja harkinnanvaraisen valinnan kautta tehtävästä koulutukseen hyväksymisestä. Hakijat, joilla on muu äidinkieli kuin ruotsi kutsutaan kielitestiin, jos kielitaitoa ei voi osoittaa muulla tavalla.

Yrkesakademin i Österbotten on pääasiallisesti ammatillisen koulutuksen järjestäjä, mutta toimii myös aktiivisesti kotoutuksen, kielellisen ja kulttuurisen

moninaisuuden. YA toteuttaa monia kehityshankkeita, joilla on eri teemoja ja rahoittajia. Yhtenä esimerkkinä voidaan mainita yhteiskunta- ja terveystiedottajien koulutus. Yhteiskunta- ja terveystiedottajat edustavat 10 eri kieliä.

Tavoitteena tulee olla, että myös maahanmuuttajanuoret suorittavat lukion tai toisen asteen ammatillisen perustutkinnon, jotta he saavat valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja työelämään yleensäkin.

Vastuutahot: Kuntien koulutuslautakunnat ja Yrkesakademin i Österbotten

Aikuisten maahanmuuttajien koulutus/työvoimapolitiittinen koulutus

Työttömille aikuisille maahanmuuttajille voidaan järjestää koulutusta työvoimapolitiittisten toimenpiteiden muodossa.

Työvoimakoulutuksen tavoitteena on parantaa henkilön edellytyksiä sijoittua työhön.

Työvoimakoulutuksen rahoittaa työ- ja elinkeinohallinto ja se on opiskelijalle maksuton.

K5-alueen neljä kansalaisopistoa, eli vapaa sivistystyö, järjestää jatkuvaa kielten opetusta ja tiedotusta yhteiskunnasta aikuisille maahanmuuttajille. Lisäksi on mahdollista opiskella Söffin maahanmuuttajalinjoilla I ja II Yttermarkissa.

Päivisin työssä olevat tarvitsevat usein vaihtoehtoisia kielten opetusmuotoja.

Osallisena Suomessa/K5 -hankkeen puitteissa kehitettiin virtuaalinen oppimisympäristö www.sff.fi tähän tarkoitukseen. Tarkoituksena on, että kansalaisopiston kielten opettajat voivat käyttää oppimateriaalia opetuksessaan ja että kieliä voisi opiskella omin päin. Oppimateriaali antaa maahanmuuttajille mahdollisuuden opiskella kieltä heille parhaiten sopivana ajankohtana.

Toinen verkkopohjainen oppimateriaali on www.kotisuomessa.fi -sivustolla oleva "Digitaalinen tie". Österbottens Yrkesakademi on ollut mukana kehittämässä oppimateriaalia. Verkkopohjaisten oppimateriaalien kohderyhmän muodostavat lähinnä aikuiset maahanmuuttajat.

Viime aikoina on myös kehitetty QR-koodien käyttöä kielten opiskelussa.

Virtuaalisen oppimisympäristön kautta opiskelija voi opiskella ruotsia ja yhteiskuntaoppia etäopiskeluna hänelle parhaiten sopivana ajankohtana.

Aikuisten perusopetusta on uudistettu. Oppivelvollisuuden ohittaneiden henkilöiden uudistunut perusopetus alkoi vuoden 2018 alusta. Opetushallitus päivittää parhaillaan aikuisten perus-

opetuksen opetussuunnitelmaperusteita.

4.2.4. Asuminen

Asuntojen saatavuus on tärkeä tekijä maahanmuuttajan viihtyvyyttä ja elämänlaatua ajatellen. K5-alueella on tiettyä puutetta asunnoista lähinnä Närpiössä. Kylissä nähtävä myönteinen ilmiö on, että kun iäkkäämmät ihmiset myyvät asuintalonsa ja muuttavat keskustaan, talon ostaa maahanmuuttaja. Kylä säilyttää elinvoimaisuutensa, jos siellä elää ja toimii perheitä.

Viime aikoina maahanmuuttajat ovat valinneet Kaskisten asuinpaikkakunnakseen. Kaskisissa on vapaita asuntoja tarjolla yksityisillä markkinoilla.

Kuntien omat kiinteistöyhtiöt ja yksityiset yhtiöt ovat tärkeitä toimijoita, jotka huolehtivat siitä, että myös maahanmuuttajaperheille on tarjolla asuntoja. Asuntojen yleisiä sääntöjä, esim. jätteenlajittelu ja muut määräykset, koskeva tiedotus tulee kääntää eri kielille väärinkäsitysten välttämiseksi. Maahanmuuttajille järjestetään säännöllisiä verkostoitumistapaamisia, joissa keskustellaan eri asioista ja etsitään yhteisiä ratkaisuja.

K5:n yhteinen esite ”Viihtyisän asumisen asukasopas” on laadittu ja se on saatavilla seuraavilla kielillä; suomi, ruotsi, englanti, venäjä, vietnam ja bosnia.

4.2.5. Vapaa-aika ja kulttuuri

Aktiivinen ja mielekäs vapaa-aika on tärkeä kuntalaisten viihtyvyyttä ajatellen. Maahanmuuttajille tulee olla helposti saatavilla olevia tietoja esim. kulttuuri-, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntapalveluista ja kunnan tarjoamista muista toiminnoista.

Mainittakoon, että Närpiön kirjastot tekevät tiivistä yhteistyötä päiväkotien, esikoulujen ja koulujen kanssa ja noudattavat lukupolkua 0–100 vuotta, joka on laadittu Närpiön kirjastoverkostolle. Tavoitteena on tutustuttaa kaikki lapset lukemista edistävään kirjastotoimintaan ennen ensimmäisen kouluvuoden alkua. Kirjastot tukevat päiväkotihenkilöstöä, luokanopettajia, kieltenopettajia ja erityisopettajia lapsille soveltuvissa kirjallisuusvalinnoissa. Satutuokioita ruotsiksi, suomeksi, vietnamiksi ja bosniaksi järjestetään säännöllisesti.

Aikuiset sekä lapset ja nuoret voivat lainata erikielisiä, mm. ruotsin-, suomen-, englannin-, bosnian- ja vietnamin- sekä venäjänkielisiä kirjoja. Pääkirjastolla on hyvä valikoima sanakirjoja, kielikursseja sekä selkokirjallisuutta aikuisille. Lisäksi sähköinen palvelu PressReader sisältää yli 7000 päivälehteä ja aikakauslehteä yli 100 maasta noin 60 eri kielellä.

Näiden lisäksi on myös sähköinen elokuvapalvelu Vidla sekä sähköinen ja äänikirjasovellus Biblio.

Kirjastot ovat avoimia eri yhteistyömuodoille ja kirjastohenkilöstö ottaa mielellään vastaan ehdotuksia ja vinkkejä toiminnan kehittämisestä.

Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välinen yhteistyö on tärkeää, jotta maahanmuuttajia voidaan kannustaa osallistumaan eri vapaa-ajantoimintoihin.

Hankevaroja on haettavana mm. liikuntatoimintaa ja yhdistysten muuta toimintaa varten, kun toiminnan yhtenä tavoitteena on molemminpuolinen kotoutuminen. Useat K5-kunnat ovat anoneet ja niille on myös myönnetty kohdeavustuksia tällaisiin tarkoituksiin Vastasaapuneiden saaminen mukaan vapaa-ajantoimintoihin auttaa ehkäisemään syrjäytymistä ja muukalaisvihamielisyyttä. Yhdistysten vastaavilla henkilöillä on tärkeä rooli kulttuurishokkien välttämässä eri kansakuntien välisessä kanssakäymisessä. Alueelta löytyy monia hyviä esimerkkejä yhdistyksistä, jotka aktiivisesti ovat ottaneet maahanmuuttajia mukaan toimintaansa, esim. Punainen Risti, Martat, jalkapalloyhdistykset, metsästysseurat, psykososiaaliset seurat, monikulttuurinen yhdistys Monivult ja Närpiön seudun rauhanyhdistys. Myös seurakunnat ovat olleet aktiivisia ja osoittaneet omaavansa valmiutta lähestyä uusia asukkaita.

Vastuutahot: Kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunnat, kolmannen sektorin yhdistykset.

4.3 Kunta kotoutumisen edistämisen koordinoitaviranomaisena sekä eri toimenpiteistä vastaavat toimijat

4.3.1. Yhteinen malli K5-alueelle

K5-kunnat voivat nk. RÖK-mallin mukaisen alueellisen sopimuksen perusteella tehdä yhteistyötä kotoutumisasi- oissa ja luoda yhteisen strategian kotoutumislain mukaisten velvollisuuksiensa hoitamiseksi kotoutumislain mukaisesti.

RÖK-malli ajankohtaistettiin ESR:n rahoittamana Maahanmuuttajasta kuntalaiseksi -hankkeen muodossa 2012–2013. Hankkeen tavoitteena on laatia mm. alueellisia kotoutumista edistäviä yhteistyösopimuksia. Hanke oli Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), K5:n, Pietarsaaren seudun ja Vaasan kaupungin yhteistyöhanke.

K5 oli hankkeen yhteistyötaho. Tavoitteena on etsiä alueet, joilla voitaisiin käyttää "Alueellinen sopimus" -mallia kuntayhtymän viidessä kunnassa. Tällaisia koordinoivia resursseja voisivat olla esimerkiksi kielikurssien, tulkkauspalvelujen, sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen yhteensovittaminen.

Kotoutumisasi- oista voidaan keskustella K5:n yhteisissä työryhmissä.

Esimerkkinä voidaan mainita:

- Kuntien johtoryhmä
- K5:n sosiaalihuollon työryhmä
- Äitien terveydenhoito
- Lastenneuvolan ryhmä
- Sosiaalityön ryhmä
- Kotouttamisohjelman laatimisryhmä
- Kansalaisopistojen rehtoreiden ja kieltenopettajien työryhmä.

Alueellinen yhteistyö maahanmuuttajan kotoutumisen resurssina Pohjanmaalla

K5:n kotoutumisen edistämismalli. Malli perustuu Alueellinen sopimus (RÖK) -malliin ja on sopusoinnussa uuden kotoutumislain kanssa.

**KUST-ÖSTERBOTTENS SAMKOMMUN FÖR SOCIAL- OCH PRIMÄRHÄLSOVÅRD
RANNIKKO-POHJANMAAN SOSIAALI- JA PERUSTERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ**

Rannikko-Pohjanmaan sosiaali- ja perusterveydenhuollon kuntayhtymä on viiden jäsenkunnan maahanmuuttaja- ja kotoutumisasioiden yhteinen organisaatio 31.12.2021 saakka. Tämän jälkeen yhteinen kotoutumistyö suunnitellaan siirtyvän toiseen yhteistyömuotoon, kun Pohjanmaan hyvinvointialue aloittaa toimintansa.

Kotoutumisneuvosto

- Kotoutumisneuvosto on K5-kuntien, organisaatioiden, viranhaltijoiden, poliitikoiden ja maahanmuuttajien työfoorumi ja työskentelee sen johtosääntöjen mukaisesti.
- Edistää ja tukee vastavuoroista kotoutumista yhteiskunnan kaikilla sektoreilla
- Antaa yhtymähallitukselle ja tarvittaessa muille hallintoelimille ehdotuksia kotoutumispalvelujen ja -toimenpiteiden kehittämiseksi ja turvaamiseksi
- Koostuu 10–12 jäsenestä sekä henkilökohtaisista varajäsenistä
- Kokoontuu 2–3 kertaa vuodessa

Henkilöstö

Yhteinen kotouttamiskoordinaattori, joka vastaa muun muassa kotoutumiseen liittyvistä asioista, valmistelee neuvostossa käsiteltävät asiat ja toimii neuvoston sihteerinä, on kuntien sektoreiden ja viranhaltijoiden yhteyshenkilö sekä vastaa yhteisen kotouttamisohjelman juurruttamisesta kunnissa sekä muista asioista.

Welcome office – Palkattu neuvonantaja/ohjaaja maahanmuuttajille ja muille kuntalaisille. Ohjaaja kiertää K5:n kunnissa.

Yhteistyötä tehdään jäsenkuntien sektoreiden, esim. Koulutus- ja sosiaali ja terveydenhuollon asunto- ja vapaa-ajansektorin kanssa

Yhteistyö perustuu kotoutumislakiin

Viranomaiset:

Työ- ja elinkeinotoimisto, Poliisi, Digi- ja väestötietovirasto, Kansaneläkelaitos. Maahanmuuttovirasto, ym. Viranomaiset

4.3.2 Tiedotusta yhteiskunnasta

Maahanmuuttajalle annetaan tietoa hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa, demokratiasta ja vaalijärjestelmästä. Perustietoaineisto annetaan kaikille Suomeen muuttaville oleskelulupapäätöksen tiedoksiannon ja oleskeluoikeuden rekisteröinnin yhteydessä

Nykyään on olemassa käännettyä tiedotusmateriaalia, esim. ”Tervetuloa Suomeen”: Esite on käännetty 12 kielelle ja löytyy sähköisessä muodossa osoitteessa www.lifeinfinland.fi. Painetussa muodossa esite on saatavilla ruotsiksi, suomeksi, englanniksi ja venäjäksi.

Esitteen sisältö on seuraava:

1. Muutto Suomeen
  - 1.1. EU-kansalaiset
  - 1.2. Ei-EU-kansalaiset
  - 1.3. Pohjoismaiden kansalaiset
  - 1.4. Asumiseksi rekisteröityminen
2. Elämä Suomessa
  - 2.1. Maahanmuuttajana Suomessa
  - 2.2. Työ ja yrittäjyys
  - 2.3. Suomen ja ruotsin kieli
  - 2.4. Asuminen
  - 2.5. Koulutus
  - 2.6. Terveys
3. Tietoa Suomesta
  - 3.1. Perustietoa Suomesta

Kotoutumisen edistämiseksi annetun lain mukaan jokainen kunta ja viranomaislainen on velvollinen huolehtimaan siitä, että tiedotus on päivitetty ja helposti käytettävissä.

www.infopankki.fi –sivustolla on laaja tiedotusmateriaali ”Elämä Suomessa”, joka on käännetty usealle kielelle.

Työ- ja elinkeinoministeriön Kotouttamisen osaamiskeskus tuottaa jatkuvasti ajankohtaista tietoa kotouttaminen.fi/integration.fi

4.3.3. Neuvonta- ja ohjauspalvelut

”Welcome office”, on vakiintunut neuvonta- ja ohjaustoiminta, jota on 1.1.2015 alkaen on järjestetty kaikissa K5-kunnissa.

Puh. 040 566 1572

Sähköposti: welcome.office@kviisi.fi

Toiminta on kiertävä ja sitä järjestetään seuraavan aikataulun mukaisesti:

Maanantai: Maalahden kunnantalo
Tiistai-keskiviikko: Närpiön kaupungintalo
Torstai: Kristiinankaupungin palvelupiste
Perjantai: Korsnäsin kunnantalo.

WELCOME OFFICE

- Asiantuntijaneuvontaa
- Ohjausta

- tiedottaa, keskustelee ja vastaa kysymyksiin
- kartoittaa - auttaa ja ohjaa eteenpäin

4.3.4. Alkukartoitus

Kotoutumislain mukaan maahanmuuttajalla on oikeus alkukartoitukseen, jos maahanmuuttaja on rekisteröity työttömäksi, työnhakijaksi työ- tai elinkeinotoimistossa tai itse pyytää tilanteensa kartoittamista. Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen

tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. (Kotoutumislaki 2. luku 9 §).

Valtioneuvoston kotoutumisen edistämiseen liittyvää alkukartoitusta koskevan asetuksen mukaan alkukartoituksen tulee perustua seuraavaan sisältöön:

- 1) luku- ja kirjoitustaito
- 2) suomen ja ruotsin kielen taito

- 3) opiskelutaidot ja -valmiudet
- 4) aikaisempi koulutus ja työkokemus
- 5) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet
- 6) omat työllistymis- ja koulutustoi-
veet;
- 7) elämäntilanne ja siitä johtuvat pal-
velutarpeet

Alkukartoitukseen voidaan sisällyttää saatujen tietojen perusteella muun muassa seuraavia tarkentavia toimenpiteitä:

- 1) henkilön osaamisen kartoitus ja tunnistaminen,
- 2) luku- ja kirjoitustaidon selvittäminen,
- 3) suomen ja/tai ruotsin kielen suullisen ja kirjallisen taidon selvittäminen,
- 4) opiskelutaitojen selvittäminen,
- 5) urasuunnittelu,
- 6) palvelutarpeiden kartoitus.

Alkukartoitusta varten on laadittu sähköinen lomake, jota K5-alueen sosiaalityöntekijät voivat käyttää alkuhaastattelussa.

Osoitteessa www.kotouttaminen.fi/www.integration.fi on myös kartoituslomake, jota voidaan käyttää tähän tarkoitukseen.

Alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään maahanmuuttajan äidinkielellä tai kielellä, jota maahanmuuttajan voidaan todeta riittävästi ymmärtävän tai käyttämällä tulkkia. Alkukartoitus toteutetaan siten, että sen perusteella maahanmuuttajaa voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin tai palveluihin. Alkukartoituksen perusteella arvioidaan muiden kuin kotoutumissuunnitelmaan (12 §) ensisijaisesti oikeutettujen maahanmuuttajien tarve suunnitelmaan.

Kunnalle maksetaan valtion varoista laskennallista korvausta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä ja 50 §:ssä tarkoitetun alkukartoituksen järjestämisestä aiheutuneista kustannuksista **700 euroa jokaisesta alkukartoitukseen osallistuneesta**. Korvaus voidaan maksaa saman henkilön osalta vain kerran.

Korvauksen maksamisen edellytyksenä on, että kunta on järjestänyt ainakin kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (570/2011) 1 §:n 2 momentin mukaisen alkuhaastattelun.

Lähde: Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan kustannusten korvaamisesta valtion varoista, Helsinki 26. toukokuuta 2011.

4.3.5. Kotoutumissuunnitelma

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma. Tavoitteena on erilaisin toimenpitein ja palveluin tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Toimenpiteiden tulee edistää maahanmuuttajan mahdollisuuksia osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan (2. luku 11 §).

Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon tai jos hän saa tilapäistä toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma laaditaan myös maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan rekisteröimisestä. Ensimmäinen kotoutumis-

suunnitelma laaditaan kuitenkin enintään yhden vuoden ajaksi. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti hänen omien tavoitteidensa, työ- ja koulutushistoriansa sekä hänelle suunniteltujen toimenpiteiden perusteella. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttavaa kolmen vuoden enimmäisaikaa voidaan pidentää enintään kahdella vuodella, jos se on perusteltua sen vuoksi, että maahanmuuttaja tarvitsee kotoutuakseen erityisiä toimenpiteitä (2. luku 12 §).

Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto vastaavat kotoutumissuunnitelman laatimisesta maahanmuuttajalle. Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen viimeistään kahden viikon kuluttua siitä, kun maahanmuuttajalle on tehty alkukartoitus (2. luku 13 §).

Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös alaikäisille, jos siihen on tarvetta. Sama koskee perheitä, jos perheen kokonaistilanne sitä edellyttää.

Vastuutahot: K5:n kunnat, Pohjanmaan TE-toimisto.

4.4 Suunnitelma lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä

K5-alueen kunnilla on yhteinen hyväksytty lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Suunnitelma perustuu 1.1.2008 tarkistettuun lastensuojelulakiin. Lastensuojelulain mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lasten hyvinvoinnin järjestämiseksi ja kehittämiseksi.

Yleisesti voidaan sanoa, että K5:n lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma käsittää kaikki lapset ja nuoret taustasta riippumatta.

Suunnitelma käsittää sekä ehkäisevän työn että yksilöllisen hyvinvointiyön.

Kohdassa "Muutama sana päätteeksi..." todetaan seuraavaa: Palvelujärjestelmämme perustuu periaatteeseen, jonka mukaan lapsille ja nuorille on turvattu hyvät kasvuolot. Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan kaikilla lapsilla on oikeus elämään ja kehitykseen. Kaikkien sektoreiden tulee ottaa vastuuta tämän kehityksen tukemiseksi.

Vain varhaisen puuttumisen ja tukitoimiin tehtävien panostusten kautta voidaan pienentää lasten ja nuorten kehityksen ja hyvinvoinnin heikentymisen riskiä. Leimaa-antavaa Suomen palvelujärjestelmälle on vahva sektorijako, mikä saattaa olla viranomaisten välisen yhteistyön yksi este. Ennalta ehkäisevää työtä ja varhaista puuttumista ajatellen monialainen yhteistyö on erittäin tärkeää. Tällä tavalla onnistutaan löytämään tuen tarpeessa olevat lapset ja perheet.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on seudun lasten ja nuorten parissa tehtävän hyvinvointityön johtamis- ja kehittämisväline. Lasten ja nuorten hyvinvointi ja tarpeet on otettava huomioon resurssien jaossa ja K5-alueen strategioiden laadinnassa.

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ohjaa muiden strategioiden ohella (esim. hyvinvointistrategiat, päihdehuollon strategiat, turvallisuus-suunnitelmat, kotouttamissuunnitelmat ja mielenterveysstrategia) lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä K5-kunnissa.

Yleisesti voidaan todeta, että suunnitelma lasten ja nuorten kotoutumisen

sekä sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä sisältyy yhtenä osana ”K5:n lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan”.

Vastuutahot: Perusturvalautakunnat sekä koulutuslautakunnat.

4.5 Suunnitelma työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen ja sosiaalisen identiteetin vahvistamisen edistämisestä

Työvoiman ulkopuolella olevilla henkilöillä tarkoitetaan esimerkiksi maahanmuuttajataustaisia eläkeläisiä, työikäisiä kotona olevia henkilöitä ja vammaisia.

Eläkeläiset

K5:n alueella on pienehkö ryhmä iäkkäämpiä maahanmuuttajia, joista useimmat ovat tulleet pakolaisina Bosnia ja Burmasta. Tilaston 31.12.2015 mukaan muuta kieltä kuin suomea tai ruotsia puhuvien ikäkauma on seuraava:

Kunta	Ikä			Yhteensä + 65
	65-74	75-84	85+	
Kaskinen	4	2	0	6
Korsnäs	2	0	0	2
Kristiinankaupunki	5	2	0	
Maalahti	7	5	1	13
Närpiö	13	13	1	27
K5	31	22	2	55

Näiden joukossa on myös Amerikasta ja Ruotsista tulleita paluumuuttajia. Useimmilla maahanmuuttajaeläkeläisillä on pakolaistausta. Iäkkäämpien maahanmuuttajien kielitaito saattaa

olla ongelma. Monella on aikuisia lapsia perheineen, jotka voivat tarvittaessa auttaa ja olla tulkkeina. Nykyään on myös hoitohenkilöstön keskuudessa useita, joilla on maahanmuuttajatausta, ja jotka voivat toimia tulkkeina sairaanhoidossa. Kiinnostus opiskella lähihoitajaksi tai sairaanhoitajaksi on suuri maahanmuuttajiemme keskuudessa.

Maahanmuuttajataustaisia eläkeläisiä tukevaa sosiaalista toimintaa ja kulttuuritoimintaa tulee kannustaa.

Kotona olevat työikäiset henkilöt

K5:n alueen hyvän työllisyystilanteen ansiosta työperusteisten maahanmuuttajien joukossa ei ole kovin monia kotona olevia työikäisiä henkilöitä. Oleskeluluvan pidentämisen edellytyksenä on, että työperusteiset maahanmuuttajat saavuttavat tietyn tulotason kuu-kaudessa ja vuodessa. Pakolaistautaisilla kotona olevilla henkilöillä on oikeus tarpeen mukaan osallistua ilmaiseksi kieli- ja ammattikoulutukseen neljän vuoden ajan. Suomalaisen kanssa naimisissa olevilla henkilöillä on verrattain paremmat lähtökohdat. Heillä (suomalaisen miehen/naisen aviopuoliso) on oikeus saada työmarkkinatukea osallistuessaan kielenopetukseen. Tälle ryhmälle järjestetään opetusta esimerkiksi Söff:in maahanmuuttajalinjoilla I ja II sekä Yrkesakademian-ammattiopistossa.

Vammaiset

Tukikeskus Hilma on julkaissut palveluoppaan vammaisille maahanmuuttajille, Vammaisfoorumi ry. 2011. Palveluopas sisältää kattavaa yleistietoa vammaisten henkilöiden oikeuksista ja palveluista, palvelu- ja kuntoutussuunnitelmasta sekä eri viranomaisten ja muiden toimijoiden rooleista.

Oppaan alkusanoissa todetaan seuraavaa:

”Vammaisten ihmisten yhdenvertaisuutta pyritään Suomessa edistämään useilla laeilla, erilaisilla palveluilla ja tukimuodoilla. Tavoitteena on, että vammaiset ihmiset voivat elää mahdollisimman aktiivista elämää: käydä töissä, opiskella, harrastaa ja osallistua yhteiskunnan toimintaan. Vammaisen maahanmuuttajan palveluopas on tarkoitettu perusoppaaksi vammaisille maahanmuuttajille, heidän läheisilleen sekä heidän kanssaan työskenteleville. Oppaassa on perustietoa niistä palveluista, oikeuksista, velvollisuuksista ja mahdollisuuksista, jotka tukevat itsenäistä ja aktiivista elämää Suomessa.”

Palveluopas löytyy osoitteesta www.tukikeskushilma.fi

Tukikeskus Hilman tiedotus vammaispalvelusta on saatavissa seuraavilla kielillä suomi, ruotsi, englanti, venäjä, arabia, farsin kieli, kurdi ja somali.

Tietoa vammaispalvelusta on myös saatavilla:

[Infopankki – tietoa Suomen yhteiskunnasta ja palveluista](#)

[Kela/FPA – tietoa sosiaalietuuksista ja sosiaalipalveluista](#)

[Vammaispalvelujen käsikirja](#)

Todettakoon, että vammaisten maahanmuuttajien opas on hyvä väline, jota sekä virkamiehet että vammaiset maahanmuuttajat voivat käyttää käsikirjana.

Yleisesti voidaan sanoa, että näiden ryhmien kotoutumista koskevien suunnitelmien ja menetelmien tulee olla tasavertaiset ja vertailukelpoiset alkupe räisväestön vastaavien ryhmien kanssa.

Kieli on kotoutumisen avain myös työelämän ulkopuolella oleville ryhmille. Näille ryhmille on jatkuvasti

kehittävä heidän tarpeisiinsa sopivia vaihtoehtoisia ja sopeutettuja kielenoppimismenetelmiä.

Vastuutahot: Perusturvalautakunnat.

4.6 Suunnitelma kansainvälistä suojelua hakeneille ja oleskeluluvan saaneille henkilöille tai pakolaisaseman saaneille henkilöille

Suomi on valtioneuvoston päätöksellä sitoutunut ottamaan vastaan vuosittain noin kiintiöpakolaista. Viime vuosina kiintiöpakolaisia on otettu vastaan pääasiassa Syyriasta ja Kongosta. Lisäksi Suomi ottaa vastaan niin kutsuttuja hätätapauksia eri puolilta maailmaa. Kiintiöpakolaisten määrä on vaihdellut vuodesta toiseen ja vuonna 2020 määrä on 850.

Kiintiöpakolaisten lisäksi Suomeen saapuu myös turvapaikanhakijoita monesta eri maasta. Heidät sijoitetaan pakolaiskeskuksiin turvapaikkaprosessin ajaksi. Vuodesta 2009 lähtien Kristiinankaupungissa on Punaisen Ristin vastaanottokeskus. Noin 1/3 turvapaikanhakijoista saa oleskeluluvan ja jää Suomeen. Turvapaikanhakijoina tulleet maahanmuuttajat ovat useimmiten ehdineet tutustua suomalaiseen yhteiskuntaan ja aloittamaan kielen opiskelun (suomi) keskuksessa odotellessaan.

ELY-keskus lähettää tarvittaessa kuntapaikkoja koskevan kyselyn kunnille pakolaisvastaanottoa varten.

Oleskeluluvan saaneet turvapaikanhakijat voivat asettua asumaan itse valitsemaansa kuntaan.

Laatimalla yhteinen monivuotinen suunnitelma oleskeluluvan saaneiden pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta alueellisen sopimusmallin (regional övrensammelse) mukaisesti, voitaisiin koota seudun resurssit ja myötävaikuttaa hyvin kotoutumisratkaisuihin.

4.7 Suunnitelma hyvien etnisten suhteiden ja eri kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä

Kunnan ja muiden paikallisviranomaisien kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Lisäksi niiden tulee edistää hyviä etnisiä suhteita ja kulttuurien välistä vuoropuhelua. Maahanmuuttajaväestön tarpeet on otettava huomioon perus- ja muiden julkisten palveluiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Yleisesti voidaan todeta, että kotoutumista tuetaan ihmisten välisessä kohtaamisissa paikallisella tasolla. Hyvä työllisyystilanne myötävaikuttaa luonnollisten kohtaamisareenojen muodostumiseen. Työpaikalla työskennellään tasavertaisina, saadaan työkavereita ja keskustellaan tavallisista asioista kuten perhe-elämästä ja mahdollisesta palveluntarpeesta. Arkielämän ongelmien ja ilonaiheiden päivittäinen jakaminen on osa luonnollista kanssakäymistä, joka luo yhteenkuuluvuutta ja ymmärrystä toisia ihmisiä kohtaan.

Suomen kuntaliiton maahanmuuttopolitiikan suuntaviivoissa monimuotoisuutta kuvaillaan kunnallisena resurssina, joka tuo mukanaan uusia ulottuvuuksia suomalaiseen yhteiskuntaan. Kulttuurisen monimuotoisuuden voima yhteis-

kuntien moottorina on tunnustettu sekä kansainvälisesti että Suomessa. Väestöryhmien välisiin suhteisiin voidaan vaikuttaa hyväksymällä monikulttuurisuus ja erilaisuus avoimesti, vähentämällä ennakkoluuloja ja luomalla mahdollisuuksia eri väestöryhmien kanssakäymiselle. Tässä julkisen sektorin tulee olla edelläkävijä.

Yhteistoiminta kouluissa, asuinalueella, erilaisissa yhdistyksissä ja harrastuksissa on tärkeä myös rasismia ennalta ehkäisevässä työssä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut uuden toimintaohjelman ”**Merikityksellinen Suomessa**”, jossa kymmenessä toimenpideehdotuksessa tehdään aloite toimista, jotka vaikuttavat viharetoriikan ja rasmin vastaisesti, sekä vahvistavat kulttuurista monimuotoisuutta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta teemana. Näiden tulee sisältyä opetus- ja kulttuuriministeriön koko toimintaan kaikkien virastojen, laitosten ja hallinnonalaan kuuluvien muiden organisaatioiden ohjauksessa.

Parhailaan toteutettava kehitysyhteistyö

Pohjanmaan kuntien sosiaali- ja terveydenhuolto siirtyy Pohjanmaan hyvinvointialueen alaisuuteen 1.1.2022 alkaen. Poikkeuksen muodostaa Korsnäsin sosiaalihuolto, joka toistaiseksi jää kunnan alaisuuteen. Kuntiin jäävät sivistystoimi, tekninen sektori ja vapaa-ajasektori. Parhailaan selvittää, mitkä kotoutumisen osa-alueet jäävät kuntiin ja mitkä siirtyvät hyvinvointialueen alaisuuteen. Niin kutsuttuja kotoutumiseen liittyvät toiminnot kartoitetaan parhailaan. Sekä sosiaali- että terveydenhuoltolakis ja kotoutumislakia päivitetään siten, että ne vastaavat muutoksia.

4.8. Kunnan kotouttamisohjelman seuranta- ja päivityssuunnitelma

Kotoutumislain 32 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi kotouttamisohjelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa. Kotouttamisohjelma arvioidaan vuosittain ja päivitetään vähintään joka neljäs vuosi.

Päivitetty ohjelma käsitellään kussakin kunnassa hyväksymistä varten.

ELY-keskus seuraa vuosittain kotouttamisohjelmaa ja tiedottaa työ- ja elinkeinoministeriölle sen oikeellisuudesta ja yhtäpitävyydestä kotoutumislain tarkoitusperien kanssa.

5 Valtion velvoitteet

Valtioneuvosto päättää valtakunnallisesta kotouttamisen kehittämisestä laatimalla kotouttamisen tavoitteet sisältävän valtion kotouttamisohjelman neljäksi vuodeksi kerrallaan. Sisäasiainministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Kotouttamisen kehittämisen kannalta keskeiset ministeriöt määrittelevät kukin omaa hallinnonalaansa varten kotouttamisen kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet osana hallinnon-alansa toiminnan ja talouden suunnittelua (4. luku § 34).

5.1. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa:

- 1) kotouttamispolitiikan yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta ja ohjauksesta
- 2) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen yhteensovittamisesta
- 3) kotouttamispolitiikan ja hyvien etnisten suhteiden edistämisen valta-

kunnallisesta arvioinnista ja seurannasta (§ 35)

5.2. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY) tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) vastuulla ovat seuraavat asiat:

- 1) kotouttamisen alueellinen kehittäminen, yhteistyö, yhteensovittaminen ja seuranta,
- 2) kuntien tukeminen ja neuvonta kotoutumisen edistämässä,
- 3) työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus, neuvonta, tukeminen ja osaamisen kehittäminen kotouttamisessa ja työllistymisen edistämässä,
- 4) julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain mukaisesti työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi rekisteröityneiden maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen suunnittelu, hankinta ja valvonta,
- 5) kansainvälistä suojelua hakeneiden henkilöiden kuntaan osoittamisen alueellisen strategian laatiminen ja toimeenpano (2. luku § 2),
- 6) ilman huoltajaa maassa asuville lapsille ja nuorille tarkoitettujen perheyhmäkotien ja muiden asuinyksiköiden perustamisesta sopiminen ja niiden toiminnan valvonta,
- 7) hyvien etnisten suhteiden ja eri kulttuurien välisen vuoropuhelun edistäminen,
- 8) muut sille tässä laissa säädetyt tehtävät.

ELY-keskus tukee toimialueensa kuntien kotouttamisohjelmien laadintaa ja seuraa niiden toteuttamista. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimittaa sisäasiainministeriölle vuosittain tiedot alueensa kotouttamisohjelmista ja niiden toimeenpanosta. (36 §)

Kotoutumislaisissa määrätään valtion kunnille maksamista korvauksista.

ELY-keskukset ovat valtion alueellinen viranomainen ja vastaavat sopimusten tekemisestä kuntien kanssa. Kunnat, jotka ovat laatineet sopimuksen pakolaisten vastaanottamisesta sekä kotouttamisohjelman saavat valtion korvausta pakolaisista aiheutuvista kustannuksista kotoutumislain 1386 / 2010 mukaisesti. Laki astui voimaan 1.9.2011.

Kiintiöpakolaisista maksettava korvaus

Jokaisesta vastaanotetusta kiintiöpakolaisesta maksetaan neljän ensimmäisen vuoden aikana, eli kotoutumisen aikana, seuraava laskennallinen korvaus:

- 2 300 euroa/vuosi yli 7-vuotiaista pakolaisista
- 6 845 euroa/vuosi alle 7-vuotiaista pakolaisista

Laskennallinen korvaus on arvioitu siten, että se kattaa kunnan kotoutumistyöstä aiheutuvat kustannukset.

Kunnalle korvataan täysimääräisesti kolmen vuoden ajan pakolaiselle tarvittaessa maksettava täydentävä ja ennaltaehkäisevä toimeentulotuki ja kotoutumistuki. Tulkkauskustannukset korvataan niin kauan kuin tulkkausta tarvitaan ja pakolaiselle ei ole myönnetty Suomen kansalaisuutta.

Erityiskustannuksina korvataan (erillisen sopimuksen perusteella) pakolaisen erityisistä sairauksista tai vammasta aiheutuvat kustannukset enintään kymmenen vuoden ajan.

Kansainvälistä suojelua saaneiden henkilöiden sekä oleskeluluvan saa-

neiden turvapaikanhakijoiden osalta valtio korvaa kustannukset kolmen vuoden ajan.

Vastuutahot: Pohjanmaa ELY-keskus Vaasassa, sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

6 Yhteenveto

Kotouttamisohjelma on yhteinen K5:n kunnille ja noudattaa uudessa kotoutumislaisissa ehdotettua mallia.

Ohjelmassa huomioidaan Suomessa oleskeluluvan saaneiden maahanmuuttajien samanlainen kohtelu, osallisuus ja yhdenvertaisuus. Maahanmuuttajien osallisuutta yhteiskunnassa korostetaan, koska se edistää kotoutumista ja ehkäisee syrjäytymistä.

Ohjelma noudattaa myös alueellisen sopimuksen (Regional överenskommelse) mallia. Mm. Ruotsista saadut kokemukset osoittavat, että yhteistointa erilaisten yhteiskunnallisten toimijoiden välillä lisää ammattimaisuutta, molemminpuolista kotoutumista sekä yhteiskunnallisten resurssien tehokkaampaa käyttöä.

Kun ohjelma on hyväksytty kuntayhtymän hallituksessa ja annettu peruskunnille tiedoksi, se sitoutetaan ja pannaan täytäntöön kunnallisilla sektoreilla.

7 Lähdeluettelo

Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386

Tilastokeskuksen tiedot ulkomaalaisten määrästä K5-alueella 31.12.2015

Suomen kuntaliiton maahanmuuttopoliittiset linjaukset ”Monimuotoinen kunta - elinvoimainen kunta”, Suomen kuntaliitto, 2011

Valtioneuvoston asetus kotoutumisen edistämiseen liittyvästä alkukartoituksesta, Helsinki, 26. toukokuuta 2011

Oleskelulupa, sekä työskentelylupa Suomessa www.migri.fi

Päivitetty sosiaalihuoltolaki 2014 (31.12.2014/1301)

Erikieliset terveydenhuolto-oppaat <http://www.kfem.fi/index.php/fi/julkaisut/julkaisut-ja-raportit.html>

”Tervetuloa lasten päivähöitoon” www.kviisi.fi/julkaisut

”Asukasopas” www.kviisi.fi/julkaisut

K5:n lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
<http://www.kfem.fi/index.php/fi/julkaisut/julkaisut-ja-raportit.html>

Mielenterveysstrategia <http://www.kfem.fi/index.php/fi/julkaisut/julkaisut-ja-raportit.html>

Maahanmuuttajaoppilaiden opetus www.minedu.fi, maahanmuuttajakoulutuksen kehitys

Työ- ja elinkeinoministeriön Kotouttamisen osaamiskeskus www.kotouttaminen.fi

Tietopaketti – Pakolaisten vastaanottaminen www.kotouttaminen.fi

Kotona Suomessa/Hyvä alku Pohjanmaalla -hanke

Projekt Partnerskap Skåne, RÖK-modellen, Länsstyrelsen i Skåne
www.lansstyrelsen.se/skane/partnerskap-skane

Tervetuloa Suomeen www.lifeinfinland.fi

Vammaisten maahanmuuttajien palveluopas, Tukikeskus Hilma, Vammaisfoorumi ry. 2001 www.tukikeskushilma.fi